

Судово-експертна діяльність у міжнародному вимірі: досвід, перспективи та євроінтеграційний вектор України

Ірина Кучинська

кандидат фармацевтичних наук, головний науковий співробітник,
Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз
Служби безпеки України, м. Київ, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0269-9463>, e-mail: isee.kuchynska@ssu.gov.ua

Судово-експертна діяльність є важливим інструментом міжнародної співпраці у протидії злочинності й тероризму. ENFSI сприяє стандартизації, обміну досвідом та взаємодії з Європол. Інтеграція України в мережу посилює довіру до національного правосуддя та підтримує євроінтеграційні процеси.

Ключові слова: євроінтеграція; судова експертиза; докази; міжнародна співпраця; гармонізація; транснаціональна злочинність; бази даних.

Forensic Expertise in the International Dimension: Experience, Prospects, and Ukraine's Eurointegration Vector

Iryna Kuchynska

Forensic expertise is an important tool of international cooperation in combating crime and terrorism. ENFSI promotes standardization, exchange of experience, and cooperation with Europol. Ukraine's integration into the network strengthens trust in the national justice system and supports Eurointegration processes.

Keywords: European integration; forensic expertise; evidence; international cooperation; harmonization; transnational crime; databases.

Зростання організованої транснаціональної злочинності, загроз міжнародного тероризму та незаконного обігу наркотиків і зброї потребує посилення міжнародної співпраці органів безпеки та правопорядку. У науковій літературі висвітлені питання обміну інформацією, координації зусиль, спільних розслідувань, формування доказів для міжнародних судів і підготовки кадрів. Водночас організація ефективної міжнародної взаємодії у сфері судово-експертної діяльності, яка є ключовим інструментом у боротьбі з цими загрозами, залишається недостатньо дослідженою [1].

Зростання організованої транснаціональної злочинності, посилен-

ня загроз з боку міжнародного тероризму, а також розширення масштабів незаконного обігу зброї, речовин з наркотичною та психотропною дією потребують активізації міжнародної співпраці між правоохоронними та безпековими структурами різних країн. У науковій літературі значну увагу приділено обміну оперативною інформацією, координації спільних зусиль, проведенню колективних розслідувань, формуванню доказової бази для міжнародних судових інстанцій, а також професійній підготовці спеціалістів. Проте (незважаючи на важливість цих аспектів) питання організації ефективної міжнародної взаємодії саме у сфері судово-експертної

діяльності, яка є критично важливим елементом у виявленні, документуванні та доведенні злочинів, усе ще залишається недостатньо дослідженим і потребує більш глибокого наукового осмислення.

У сучасному глобалізованому світі національні системи судової експертизи не можуть існувати у відриві від міжнародного контексту. Ефективне функціонування судово-експертної діяльності потребує відкритості до міжнародної інтеграції, що своєю чергою сприяє підвищенню якості судового провадження, забезпеченню об'єктивності та наукової обґрунтованості експертних висновків, а також зміцненню суспільної довіри до правосуддя. Міжнародна співпраця між експертними установами створює умови для регулярного обміну знаннями, передовими методиками, інноваційними технологіями й досвідом, накопиченим у різних країнах. Окрім того, вона сприяє гармонізації професійних стандартів і процедур, що особливо важливо в умовах зростання кількості транскордонних справ. Узгодженість підходів і взаємне визнання результатів експертиз забезпечують їхню допустимість у судах інших держав, зміцнюючи довіру до експертного середовища та підтримуючи принципи справедливого правосуддя на міжнародному рівні [2].

Євроінтеграційний курс розвитку України орієнтує на вивчення інструментів міжнародної співпраці, які застосовують у Європейському Союзі. Зокрема, у 1995 році створено Європейську мережу судово-експертних установ (далі — *ENFSI*), яка об'єднує

судово-експертні інститути країн — членів Ради Європи з метою розвитку та підвищення якості, надійності й ефективності судових експертиз. *ENFSI* активно підтримує спільні проекти з науковими установами, розробляючи нові методи та технології, а також об'єднуючи ресурси й досвід своїх учасників. Це дає змогу створювати масштабні дослідницькі ініціативи для покращення ефективності експертної діяльності. Важливим аспектом роботи *ENFSI* є гармонізація судово-експертної практики в Європі. Спільні стандарти та протоколи забезпечують узгодженість і сумісність доказів поміж країн-членів, що є ключовим для ефективної співпраці в кримінальних справах, зокрема, для обміну доказами та їх аналізу між судово-експертними лабораторіями [3].

ENFSI функціонує на різних рівнях за допомогою робочих зустрічей експертних груп, підкомітетів, засідань керівників і Ради, а також взаємодії із зовнішніми партнерами [4]. У 2020 році організація підтримала план Ради Європи щодо створення єдиного європейського простору судової експертизи [5]. Ця ініціатива має на меті узгодження стандартів і практик судово-експертних лабораторій у Європі, що сприятиме поліпшенню співпраці в галузі правосуддя та кримінальних розслідувань на міжнародному рівні.

ENFSI бере участь у спільних проєктах, зокрема в Міжнародному стратегічному судово-експертному альянсі (*IFSA*), який об'єднує провідні експертні мережі (*ASCLD*, *NIFS ANZ*, *AFSN*, *AICEF* і *SARFS*). Мета *IFSA* — обмін досвідом, знаннями та стратегічна співпраця

між міжнародними експертними спільнотами. Така взаємодія сприяє впровадженню новітніх методик і технологій, а також вирішенню складних міжнародних справ [6].

Співпраця *ENFSI* з Європолем є важливим кроком у покращенні криміналістичних можливостей Європи. Основна мета цієї взаємодії — створення загальноєвропейських баз даних судової експертизи, що містять інформацію про результати експертиз, зразки ДНК, відбитки пальців та інші профілі. Європол управляє цими базами, забезпечуючи доступ для міжнародної співпраці та покращення ефективності розслідувань і якості експертних досліджень [5].

Співпраця між експертними службами України та *ENFSI* має значний потенціал не лише для подальшого розвитку судово-експертної діяльності в Україні, а й для узгодження національного законодавства з європейськими стандартами.

Міжнародна співпраця у сфері судової експертизи є одним із найважливіших інструментів у боротьбі з глобальними викликами — такими, як організована злочинність, тероризм та інші загрози міжнародній безпеці. У цьому контексті інтеграція України у міжнародні експертні мережі є ключовим кроком для посилення ефективності правової системи країни. Вона сприяє не тільки гармонізації стандартів судово-експертної діяльності, а й упровадженню найсучасніших методик і технологій, які застосовують у різних країнах. Завдяки такій інтеграції українська судова система отримує можливість удосконалювати свої про-

цеси, підвищуючи якість правосуддя та забезпечуючи об'єктивність і точність судових рішень. Це своєю чергою сприяє зміцненню довіри до судової системи України, роблячи її більш прозорою та ефективною в умовах міжнародної співпраці.

Перелік джерел посилання

1. International cooperation in the Forensic Field. Resolution 19/5 of the Commission on Crime Prevention and Criminal Justice UNODC. UN Document E/CN.15/2010/L.13/Rev. 1. URL: https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/Crime_Resolutions/2010-2019/2010/CCPCJ-Resolution_19-5.pdf (дата звернення: 02.04.2025).
2. Клименко Н. І. Міжнародне значення судово-експертної діяльності. *Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку* : зб. мат-лів кругл. столу. (Київ, 23.04.2015). Київ, 2015. С. 165—168.
3. Наумюк С. А., Чечіль Ю. О., Черняк А. М., Біла В. Р., Кучинська І. В. Міжнародна взаємодія у судово-експертній діяльності: посилення ролі у протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів : монографія / за заг. ред. С. А. Наумюка. Київ, 2023. 229 с.
4. Annual report 2020 European Network of Forensic Science Institutes. URL: https://www.enfsi.eu/wp-content/uploads/2021/07/ENFSI_Annual_Report_2020_WEB.pdf (дата звернення: 02.04.2025).
5. Council of the European Union. Council conclusions on the vision for European Forensic Science 2020 including the creation of a European Forensic Science Area and the development of forensic science infrastructure in Europe. URL: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/126875.pdf (дата звернення: 04.04.2025).
6. The International Forensic Strategic Alliance (IFSA) is a multilateral partnership between regional networks of operational forensic laboratories across the globe. URL: <https://www.ifsa-forensics.org> (дата звернення: 04.04.2025).